

Katoliški glas

Settimanale - Spedizione in abbonamento postale - Pubblicità inferiore 50%

Redazione - Uredništvo: Riva Piazzutta, 18 - 34170 Gorizia - Gorica - Tel. 0481/533177 - Fax 0481/536978

Poduredništvo: 34133 Trieste - Trst - ul. Donizetti, 3 - Tel. 040/370846 - Fax 040/633307 - Poštni t/rn 10647493 Zadruga Goriška Mohorjeva

TAXE PERÇUE	GORIZIA
TASSA RISCOSSA	ITALY

NAŠ UVODNIK

O naši kulturi

Že nekaj desetletij obstoja v Sloveniji in v zamejstvu lepa navada, da slavimo našega največjega pesnika Franceta Prešerna s kulturnimi prireditvami, dnevi in razstavami. In zanimivo je, da to delamo ob spominu na dan njegove smrti kot pri večini svetnikov.

Ob takih slovesnostih se navadno niti ne sprašujemo več, kaj je pravzaprav kultura. To je že splošno sprejet aksiom, ki ga je treba samo sprejemati, ne pa dokazovati. Morda ne bo škodilo, če se ob tej priložnosti malo zamislimo prav o tem. Za kulturno osebo velja danes človek, ki se olikano vede, se lepo oblači, ima moderno opremljeno stanovanje, čedno službo, malo močnejše vozilo, zahaja v družbo na prireditve, zabave, plese, igre, si zna privoščiti vse mogoče užitke, zahaja tudi v gledališče ali opero, doma ima veliko omaro z lepo razvrščenimi knjigami z lepimi zlatimi napisi na hrbtni strani, ki pa so zmeraj lepi in nedotaknjeni, ker vse to lepo prekriva televizija.

Ali je zares vse to kultura? Da, tudi to je lahko neke vrste kultura ali, bolje rečeno, navidezna in povrhu še zelo nevarna kultura. Je bolj blizu telesni ali fizični kulturi, da ne rečemo živalski ali rastlinski. Da je ta trditev žal resnična, ni treba poglobljenih dokazovanj. Dovolj je, če vzamemo v roke črno kroniko vsakodnevnega časopisja ali če poslušamo in gledamo dnevna poročila po radiu ali televiziji. Vsa italijanska javnost je še živo razburjena zaradi hčerke, ki je zadavila mater, da bi se polastila njenega stanovanja, t.j. da bi bolj kulturno živela. Zaradi zabodenega navijača so morali prekiniti veliko nogometno tekmo v Genovi. To je nekaj edinstvenega, nezaslišanega v zgodovini nogometa v Italiji! Pa se še zgražajo: zakaj niso zločina zamolčali ali o njem sporočili šele po tekmi? Kakšna izguba denarja in užitkov! Tako ne more iti več naprej. Nekaj bo treba ukreniti. Kaj pa? Tega odgovora nihče ne zna dati.

Ne pomaga izgovor, da so to pač izjemni primeri, ki so se in se bodo zmeraj pojavljali v človeški družbi. Problem je globlji in širši.

Nedavno je Vita Cattolica iz Vidma objavila članek z mastnim naslovom: Čez 150 let ne bo več Italijanov, Furlanov pa še prej ne več. In vendar nihče ne trdi, da ta naroda nista kulturna naroda v Evropi. Odkar imata na razpolago tudi v italijanščini naše Brižinske spomenike, bosta morda začela prištevati tudi Slovence med kulturne narode. Morda bo to pomagalo, da bomo vendarle čakali tudi globalni zaščitni zakon naše manjšine v Italiji. Če pa tega zakona ne bo prav kmalu, ga ne bomo več potrebovali, ker nas ne bo več, še prej kot Furlanov ali Italijanov. Kje je rešitev tega vprašanja? Če ne bo vseh navideznih oblik kulture prav kmalu začela usmerjati najvišja oblika kulture duha, ki obstoja v obvladovanju in uporabljanju splošno veljavnih moralnih načel vedenja in ravnanja, bodo tudi vse druge oblike človeške kulture pod velikim vprašajem, ker je ogrožen celo obstoj narodov in človeštva.

Franc Rupnik

Dve Prešernovi priznanji zamejstvu

Ivanka Hergold

Ob praznovanju dneva slovenske kulture bi lahko najprej zapisali, da gre v prvi vrsti za zunanji obred, ki pri Slovencih v Italiji traja večasih kar nekaj tednov. Vrstijo se proslave z govori, recitacijami, s pevskimi in z glasbenimi točkami... zdaj v tem kulturnem domu, zdaj v onem. Prav ter važno je, da je tako, saj se tudi na tak način, ko se združujemo na slovenskih prireditvah, ki z nečim lepim, ubranim opozarjajo na dosežke človeškega duha, na kar se da naraven način krepiti zavest o naši narodni identiteti.

Družbene stiske in zmeda širom po svetu in krvavi spopadi tako blizu, tako daleč, nam govorijo o tem, da človeštvo kljub osupljivemu razvoju znanosti ne najde svoje odredujoče formule za znosno sožitje, ne najde poti navzgor. Nemoč nas navdaja in groza nad to nemočjo, da smo zaradi nje sokrivi zla. Vendar zdaj v miru hrustamo tržaške »panine« in družno z matičnimi brati in še s kakšnim demokratičnim Italijanom bistro razmišljamo, kako bi si po krajšnici prislužili večkulturno in večjezično Evropo. Pot do večkulturnosti in večjezičnosti v veliki Evropi bo najbrž vijugasta in dolga. Večkulturnost in večjezičnost bosta pač imeli smisel, če bo naša kultura ena izmed kultur, naš jezik eden izmed enakovrednih jezikov (kar oboje v nekem smislu itak že je; kdo pa je sicer tisti Drugi, ki naj nam kot narodu oziroma delu naroda vrednost določa), ne bi pa smelo biti oboje nekakšen obrobní privesek. Prav obmejne manjšine v odnosu do večine (žal tudi do matičnega naroda) so tak preizkusni laboratorij v dobrem in slabem, in to tudi na področju kulture. Tako pač za zdaj pri politiki večinskega naroda ne moremo prezreti barbarskih potez na račun manjšinskih kulturnih ustanov, kar tem onemogoča nemoteno delovanje in ustvarja neprijetno tesnobo. To je nemara le začasna skrb, vendar pa nam daje misliti, še posebej, če projiciramo to na druge možne scenarije. Načrtno negovanje naše kulturne živosti in budnosti je zato v takšnih neprijetnih razmerah več kot potrebno. Zmeraj se bo znašel kak Fini v vlogi Drugega.

Kulturno življenje v manjšini gre torej svojo pot, čeprav še vedno ni kakšne skupne politike in čeprav je zadnje čase nekam izginil tisti zavozujoči »vezaj«, ki je nekoč pomenil »in« med kulturo in gospodarstvom pri SKGZ. Vendar se ne bomo dotaknili neprijetnih in manj lepih potez naše male nekulture, že zato, ker nikomur nočemo pokvariti veselja na sam praznik in ker kljub vsemu opažamo znake otoplitve in večje odprtosti znotraj različnih delov manjšine. Ne nameravamo delati pregleda, saj je življenje po

Pisatelj

Alojz Rebula

Za literarni opus

Alojza Rebulu uvrščata literarna kritika in znanost med vrhunce sodobne slovenske proze od leta 1960, ko je izšel njegov prvi roman *Sončni ples*. Že tedaj je pisatelj izpostavil bistvene probleme, ki si jih zastavlja sodobni posameznik, naj gre za vprašanje o smislu bivanja ali za vprašanje o identiteti v specifičnem nacionalnem in socialnem okolju. Polifono izpoved o Slovincu v Trstu v prvem povojnem času je izrazil zdaj z intenzivno lirsko dikcijo zdajz mediteransko barvito epsko pisavo. Rebulove stilistične odlike in tematski vozli postanejo še izrazitejši v romanu *V Sibilinem vetru*, iz katerega spregovorita etični nemir in nostalgija po božjem, oba tako skozi minuciozno izdelane detajle kot v prizorih kozmičnega razpona. V tem romanu je Rebula ob zgodbi, ki jo je umestil v čas razpada antičnega sveta, po eni strani podvomil o moči in redu ustanov, po drugi strani pa izrisal trdni in topli dom transcendence in duhovnih vrednot, ki so edino obstojno določilo človečnosti. Tematsko in slogovno bogastvo je razvidno tudi iz drugih njegovih del - dram, novel in romanov, tudi tistih, ki jih je namenil ljudskemu branju. Zelo pomembno in intelektualno vznemirljivo poglavje njegovega ustvarjanja so eseji, zlasti tisti, ki jih je pisatelj leta 1972 zbral v knjigi *Smer Nova zemlja*.

Najvišja slovenska nagrada za umetniške dosežke, ki jo danes prejema Alojz Rebula, pa kaže tudi na pomemben delež, ki ga v slovensko kulturno zakladnico ves čas prispeva zamejstvo. Eden njegovih najvidnejših pričevalcev je prav pisatelj Alojz Rebula.

nešteti družtvih živo kot lani, predstave v gledališču tečejo, izhajajo revije, časopisi in nova literarna dela ter prevodi in izbori naših avtorjev... Tudi v vrstah mladih se pojavljajo nova imena.

Ker pa na vseslovenskem kulturnem prazniku podelijo tudi nagrade za umetniške dosežke, je prav, da tudi tem priznanjem namenimo nekaj besed. Slišali smo, da je Prešernovo nagrado prejel letos pisatelj Alojz Rebula, nagrado iz Prešernovega sklada pa Sergej Verč. V resnici sta obe nagradi priromali v Trst z zamudo.

Nič novega ne povemo, če rečemo, da je pisatelj Alojz Rebula že več desetletij za vsakega izobra-

Režiser

Sergej Verč

Za režijo radijske izvedbe Dantejeve Božanske komedije

Režiser Sergej Verč je božansko pesnitev, ki jo je prevajalec dr. Andrej Capuder za radio skrčil na približno 8200 verzov, spremenil v zvočno pokrajino in jo s poetičnim jezikom glasov trpečih in blaženih človeških duš zлил v harmonijo veličastne partiture. Štirideset igralcev iz vseh slovenskih gledališč ob množični zasedbi velikih korpusov orkestra RTV Slovenija, Slovenskega komornega zbora, otroškega zbora RTV Slovenija in solistov Opere SNG Ljubljana je režiser spretno in z izjemno zbranstvo vodil v vseh štiridesetih oddajah po pesnikovi mučni poti skozi »mračni gozd« do vzpona na goro očiščenja in v sfero poveljanja.

Radijska izvedba Dantejeve Božanske komedije v skupni realizaciji Radia Trst A, deželnega sedeža RAI za Furlanijo-Juljsko krajino, in Radia Slovenija je tudi zgovoren primer vloge in nalog javne radiotelevizijske kulturne mnogovrstnosti obmejnih civilizacij.

ženega Slovenca in za vsakega zvedavega gimnazijca vrhunski besedni umetnik. Če dobi tak pisatelj, kot je Rebula, najvišje »nacionalno« priznanje za svoje delo, pravzaprav najvišje nacionalno priznanje dobi s tem šele svoj smisel. Ob Rebuli bi se lahko vrnili z mislijo in s srcem k mejam, ki sta jih za naš zemeljski obstoj postavljala Slovincem kultura in jezik. Ob branju njegovih knjig se je upravičeno zdel naš naselitveni prostor širši in večji... Prešernova nagrada je zdaj stvar kulturne politike, ki je pač v prejšnjem režimu bila večasih samo stvar politike in je Rebula kot katoliški pisatelj ni mogel dobiti. In spet bi lahko razmišljali

(se nadaljuje na 5. strani)

POGLED V SLOVENIJO

Namesto sprave nevarnost novega razkola in pretresa v naši državi

Vse, kar pomeni življenje, je spodbudno in dobro za ljudi in družbo. Naj ob tem navedemo, da so na Kliničnem centru v Ljubljani opravili že peto uspešno presaditev srca. Darovalka je bila 20-letna gospa, ki je izgubila življenje v prometni nesreči, prejemnik pa 49-letni moški iz območja Nove Gorice. Stanje bolnika je dobro, zatrjuje dr. Tone Gabrijelčič, vodja kardiokirurške ekipe, ki je opravila presaditev srca. Klinični center si s takimi posegi utrjuje in razširja svoj ugled in sloves kot ena izmed najboljših bolnišnic v Evropi.

Dobro je tudi, da se je v Sloveniji pričela javna razprava o predlogu, da bi porodniški dopust podaljšali z enega na tri leta. Odzivi na takšen predlog stranke Slovenskih krščanskih demokratov so sicer različni, tudi nasprotujoči, vendar pobudi vsi priznavajo globoko etičnost in humanost. Nemara je večina žensk, ki bi rade postale matere in si hkrati zagotovile oziroma ohranile delo in zaposlenost, zadovoljnih s sedanjim zakonom, ki zagotavlja enoletni porodniški dopust s celo plačo za ženske, ki so v delovnem razmerju. To določilo je sicer najbolj ugodno v Evropi, toda zakaj bi si demokratična Slovenija ne zamislila še dodatnih možnosti za morebitno povečanje števila rojstev?

Širši pomen in okvir so imele tudi razne proslave in slovesnosti ob slovenskem kulturnem prazniku, ko nas navdihuje naš največji pesnik dr. France Prešeren. Njegov duh in poezija sta globoko aktualna tudi za sedanjí čas in obdobje utrjevanja nove slovenske države, ki jo je naš pesnik slutil, napovedoval in utemeljeval.

Vendar so v Sloveniji tudi dogodki in težnje, ki vznemirjajo in zaskrbljujejo. Tako so si poslanci hoteli povečati plače, s čimer bi se gmotna in socialna razslojenost med Slovenci še poglobili in povečali. Prejemali naj bi povprečno po 550 tisoč tolarjev mesečno, kar bi ob veljavnem manjalmem razmerju pomenilo skoraj 7 milijonov 300 tisoč lir. Toda ob tem imajo poslanci še druge privilegije, kot so npr. dodatni prejemki za udeležbo na sejah raznih parlamentarnih teles, dodatki za ločeno življenje oziroma za razna potovanja. In še: zanje velja 20-letna delovna doba, nato pa se lahko upokojijo. Spricho protesta in odmevov v javnosti so poslanci za zdaj opustili namero.

Afera je povzročila največje ogorčenje med brezposelnimi delavci in tistimi, ki morajo trdo delati za povprečno 50 tisoč tolarjev mesečne plače, ki jim je v mnogih primerih izplačana celo z dvomesečno ali trimesečno zamudo.

Ustanovna skupščina Akademskega društva za ustanovitev primorske Univerze

V sredo, 1. februarja, je bila v prostorih Adrie-Conventa v Ankaru ob prisotnosti preko 50 primorskih in drugih slovenskih razumnikov ustanovna skupščina Akademskega društva za ustanovitev slovenske primorske Univerze. Skupščino je uvedel predsedujoči dr. Tomaž Pisanski in pri tem poudaril pomen združevanja intelektualnih potencialov, potrebo po razbitju monopola ljubljanske Univerze in predvsem potrebo po spremenjenem odnosu Slovenije do tega prostora, k čemur bosta zanesljivo prispevala tako ustanovitev primorske Univerze kot tudi izgradnja dveh primorskih avtocestnih krakov.

Dr. Dragan Marusič pa je v obrazložitvi te pobude opozoril na nenormalno okoliščino, kako je bilo nujno seči po civilni pobudi pri ustanavljanju tako eminentno državotvorne ustanove, kot je Univerza. Saj se kljub večletnemu razpravljanju in celo podpisu pisma o dobrih namerah projekt zaenkrat bistveno se ni premaknil naprej. Ustanovitev alternativne, konkurenčne Univerze, pa ne narokuje samo razvojne potrebe,

pojav bežanja možganov in vse večja okostenelost ter strokovna osiromašenost ljubljanske Univerze, ampak je to tudi naš dolg do primorskih razumnikov, ki so že 1910. leta sprejeli deklaracijo o ustanovitvi slovenske univerze v Trstu.

V razpravi je Aldo Černigoj na kratko osvetlil že prehojeno pot pri ustanavljanju visokošolskih izobraževalnih in raziskovalnih ustanov na obali (Visoka pomorska šola v Piranu, Enota pedagoške fakultete v Kopru, Visoka gostinska in turistična šola v Izoli, Pomorska biološka postaja v Piranu in Znanstveno raziskovalno središče v Kopru). Poleg reševanja neodločljivih materialnih problemov bo potrebno posvetiti največjo pozornost kadrom in programom, ki bi se morali organsko »usesti« v potrebe kraja.

Po sprejetju Pravil društva je skupščina izvolila svoje organe, in sicer: predsednika (dr. Stojan Plesničar, prof. na Medic. fakulteti v Ljubljani), izvršni odbor (dr. Dragan Marusič, dr. Milan Krek, Rudi Šimac, Jana Kobal, Oto Lahajner v funkciji zakladnika in Gorazd

V Sloveniji se medtem stopnjujejo in poglobljajo polemike o značaju in vsebini proslavljanja 50-letnice konca druge svetovne vojne oziroma zmage nad fašizmom in nacizmom. Pozivi k strpnosti med razpravljalci ne zaležejo in kaže, da bodo proslave spet potekale »na dveh bregovih«. Oboji, nekdanji partizani in bivši domobranci, ne popuščajo v svojih stališčih in v obeh taborih skušajo dokazati, da so se samo oni bojevali za svobodo, demokracijo in s tem tudi za novo slovensko državo. Pojavljajo se nova gibanja, ki jih javnost doslej ni poznala; med temi je tudi Protikomunistična legija. Prišlo je tudi do nesoglasij med dvema generaloma partizanske vojske. Medtem ko predsednik borčevske organizacije Ivan Dolničar podpira Kučanovo zamisel o postavitvi spomenika vsem Slovincem (torej tudi domobrancem, ki so bili pobiti po »osvoboditvi« v maju leta 1945), mu Ladislav Ambrožič-Novljan nasprotuje. Po mnenju tega generala so bili partizani edini zmagovalci vojne. Zaradi tega naj bi v Sloveniji ob 50-letnici konca vojne namesto omenjenega spomenika postavili samo spomenik tako imenovane zmage, ki da so jo dosegli partizani.

V polemiki o proslavljanju omenjene obletnice posamezniki v javnih občilih tudi grobo napadajo Cerkev, čeprav se je slednja že večkrat izrekla za popolno in temeljito spravo med Slovenci. Če sprave ne bo, državi grozijo nov razkol in nove skrajnosti; te bi bile v današnji Evropi zelo tragičen pojav.

Slovenski tolar med svetovnimi valutami

Slovenska narodna valuta tolar se je pred nekaj dnevi prvič uradno pojavila na seznamu valut, za katere Evropska komisija iz Bruslja, ki je organ Evropske unije, vsak dan izračunava njihovo uradno razmerje do ekuja, skupne evropske valute. Razmerje slovenskega tolarja do ekuja določajo na podlagi uradnega tečaja Banke Slovenije za dolar. Spricho enodnevne zamude pri objavljanju omenjenega razmerja je tečaj za devizne trgovce sicer manj pomemben, kljub temu pa je uvrstitev tolarja na seznam najpomembnejših svetovnih valut zagotovo zelo obetavna.

Uveljavitev tolarja naj bi bila pretežno zasluga guvernerja Banke Slovenije dr. Franceta Arharja, katerega mandat se izteka. Pričakujejo, da ga bo slovenski Parlament ponovno izvolil na omenjeni položaj. M.

F.Z.

Italija-Slovenija: kako iz zagate?

Italijanskim diplomatom se je posrečilo tisto, česar si pravzaprav niso želeli: Rim in Ljubljano so spravili v zagato, iz katere ni izhoda; k rešitvi iz zagate bi lahko privedlo le popuščanje na obeh straneh ali močni zunanji pritiski. Ne v Ljubljani ne v Rimu nihče noče stopiti nazaj, čeprav je prišlo v obeh vladah do pomenljivih sprememb. Thaler hoče doseči vsaj nekaj več kot njegov predhodnik Peterle (za rimsko desnico je že bil oglejski osnutek pravzaprav prevara), pa tudi Susanna Agnelli nima nobenega interesa iti v žerjavico za druge. Ima lahko opravičilo: je del tehnične vlade, ki nima odgovornosti za politična vprašanja in z rešitvijo lahko odlaša do novih volitev. Desnica je že opozorilno nastopila. Po drugi strani pa je tudi res, da spor s Slovenijo ne veča italijanskega mednarodnega ugleda.

Kdorkoli naredi prvo potezo, mora popustiti, in sicer tako, da bo to vidno, črno na belem. Hrvati, ki so za Evropsko zvezo pomembni zaradi vojne na Balkanu, so dobili obljubo, da jih bodo kot pridružene člane sprejeli v Zvezo že 6. marca.

To je še en pritisk na Zagreb, da prekliča odpoved modrim čeladom OZN; Italijani so se v pogovorih s Hrvati zadovoljili zgolj z ustnim zagotovilom, da bodo vsa nerešena vprašanja uredili vzajemno. Moralno zadoščenje so dobili, rešili obraz in zdaj je vse lepo v redu. Desnica v Trstu si mane roke, nihče pa ne opozori, da to pomeni zapirati se v svoje lastne mreže.

V Ljubljani ne vedo, kako iz zagate: popustiti ne smejo, vztrajanje na radikalnih stališčih pa tudi ne vodi nikamor, razen če hoče Ljubljana doseči prav to, da v Evropo ne gre, krivdo pa vrže na druge. Na to bi dalo misliti že samo imenovanje Zorana Thalerja za zunanjega ministra, ki se je že postavil s svojimi radikalnimi gestami. Morda pa bodo diplomati našli kompromisno rešitev, ki bo zadovoljila tako Rim kot Ljubljano. Toda kakršnokoli popuščanje v Bruslju bo za Italijane pomenilo nesprejemljiv poraz. Kaj bi lahko dala Slovenija v zamenjavo? Prav tako nekaj nesprejemljivega. Morda je prav, da še nekaj časa ostanejo stvari take, kakršne pač so.

- S

Novost v italijanski politiki

Romano Prodi je postal kandidat leve sredine proti desničarskemu bloku. Levica v Ljudski stranki je tako naglo in učinkovito odgovorila tajniku stranke Buttiglioneju, ki se je po kongresu misovske stranke v Fiuggiju nepričakovano izrekel za možnost volilnega zavezništva z desnico. Buttiglione sicer ni nikoli skrival, da je pripravljen sodelovati z Berlusconiem, če se ta odpove skrajni desnici. Toda Buttiglione je naredil korak več, verjel je Finiju in njegovemu preokretu v Fiuggiju, kjer si je nadel novo oblačilo, toda osnova je ostala ista, kar je dokazal s svojim programom v zunanji politiki, ki je

naperjen predvsem proti Sloveniji in Hrvaški. Levica je bila ob napovedani pripravljenosti na sodelovanje s Finijem upravičeno vznemirjena: sodelovati s Finijem bi pomenilo izdati temeljna načela, katerim je stara Krščanska demokracija sledila desetletja, da je spoštovala svojo družbeno in politično vizijo. Zato je levica v stranki vzpodbudila znanega ekonomista Romana Prodija, naj se vključi v aktivno politiko in postane skupni kandidat leve sredine, se pravi Ljudske stranke, Demokratične stranke levice in Severne lige, ki se pripravlja, da razčisti svoje notranje spore na skorajšnjem kongresu. D'Alama je razumel, da mora tudi sam storiti korak proti centru in je sklenil odpovedati se še preostalim simbolom iz marksistične preteklosti. Žrtvoval bo »srp in kladivo«, da bi Demokratična stranka levice postala bolj socialdemokratska, bolj laburistična. Kdo bo v tem približevanju sredini učinkovitejši? D'Alama ali Fini? Kdo bo pravzaprav učinkovitejši v prepričevanju Buttiglioneja?

- S

Romano Prodi

Iskrice

Luigi Accattoli, znani časnikar dnevnika Il Corriere della sera, nalaga katoliškim časnikarjem zahtevno nalogo: »Iščite človeka za njegovo masko, tako da se postavite predenj in čakate z največjim spoštovanjem do njegove skrivnosti.«

Urednik katoliškega tednika Vita Trentina iz Trenta tako piše v svojem uvodniku z dne 22.1.1995: »Na uredništvo je prišel župnik in privedel 13 novih naročnikov, mlade družine.«

Krasno darilo za ta tednik...

Pričevanje edinosti, ki ga mora dajati Cerkev, ni v tem, da vsi govorijo in mislijo na isti način, temveč

v tem, da se med seboj priznavajo kot brate, sinove istega Očeta in osebe z istim dostojanstvom, pa čeprav ne govorijo istega jezika in ne mislijo enako.

Fini je izvedel... delikatno operacijo: misovce je spremenil v anovce. Jemljemo na znanje taktiko zamolčanja pglavitnih problemov v državi in nepojasnjeno razmerja do demokracije. To bi imenoval dvoumnost. Dvoumnosti pa ne zau-pamo.

Ob Slovenskem kulturnem prazniku uredništvo izreka svoje voščilo vsem rojakinjam in rojakom v domovini, zamejstvu in zdomstvu.

Milan Gregorič

Bogat sem kakor tihi glas piščali

V četrtek, 2. februarja, je bila v komorni dvorani Katoliškega doma podelitev nagrad za natečaj, ki ga je razpisala ZSKP ob 50-letnici smrti pesnika Franca Balantiča

Natečaja, ki je predvideval oblikovanje izvorne skladbe na pesnikovo besedilo, se je udeležilo veliko glasbenikov iz zamejstva, matične domovine in zdomstva. Skupno je bilo prijavljenih 42 skladb, od katerih 30 v skupino A za zborovsko skladbo za mešani, moški ali ženski zbor, 11 v skupino B za samospjev s spremljavo klavirja ali komorne instrumentalne skupine, 1 pa v skupino C za vokalno-instrumentalno delo v obliki kantate.

Večer se je pričel z besedami prof. Lojzke Bratuž, ki je spregovorila o pesniku in njegovem pesniškem delu. V svojem posegu je poudarila dramo mladega človeka, ki je dozorrel in se izpel v izredno kratkem času. Pesnik, ki se je rodil leta 1921 v Kamniku, je namreč pri 22 letih umrl v plamenih, tako da so se verzi, ki jih je zapisal v svojih poezijah, izkazali za tragične preroške vizije.

Prof. Franka Žgavec je nato predstavila izdajo izvornih skladb na pesnikovo besedilo, ki je izšla ob tej priložnosti. V njej so zbrane skladbe nagrajenih avtorjev (zaradi obsežnosti je bila izpuščena nagrajena kantata v kategoriji C) in pa tiste, ki jih je priporočila komisija. Knjigo je uredila sama prof. Franka Žgavec, za likovno opremo je poskrbel Franko Žerjal, spremno besedo pa ja napisal prof. Andrej Bratuž, v kateri je med drugim izrazil željo, naj zbirka »kot dragocen kamenček iz našega prostora krasi mozaik slovenske glasbene ustvarjalnosti.«

Večer, ki ga je prijetno povezova-

Baritonist M. Srebrnič ob spremljavi prof. H. Plesničar (foto SR)

la Fanika Klanjšček, se je nadaljeval s podelitvijo priznanj zmagovalcem natečaja. Žirija, ki so jo sestavljali dirigent Marko Munih, skladatelj Ivan Florjan in muzikolog Edo Škulj, je prvo nagrado v kategoriji B dodelila samospjevu »Domov« skladatelja Jožeta Trošta. Trošt, katerega skladateljski opus je zelo bogat, je profesor cerkvene glasbe na teološki fakulteti v Ljubljani, vodi pa tudi več zborov, med katerimi tudi zbor ljubljanske stolnice. Bariton Martin Srebrnič je ob klavirski spremljavi prof. Helene Plesničar izvedel nagrajeno skladbo, nagrajencu pa sta priznanje dodelila predsednik ZSKP dr. Damjan Paulin in Franka Padovan. Skladatelj Tomaž Svete, ki je s svojimi deli znan skorajda po vsej Evropi in je obenem član Dunajske akademije za glasbo in član Društva slovenskih skladateljev, je s skladbo »Sacrum delirium« prejel prvo nagrado v kategoriji C. Tretjo nagrado v kategoriji A je prejel skladatelj Štefan Mavri, dolgoletni diri-

gent Komornega zbora v Novi Gorici, za skladbo »Gospod odgovori očem«. Druga nagrada v isti kategoriji je bila dodeljena skladbi »Zadnji čas pred zimo« skladatelja Sama Vremšaka, danes docenta za teoretske predmete na Akademiji za glasbo v Ljubljani, prej pa dolgoletnega opernega pevca. Prvo nagrado v tej skupini pa je prejel skladatelj Stanko Jericija s skladbo »Judežev obup«. Skladatelj Stanka Jericija ni potrebno posebej predstavljati, saj je v našem primorskem prostoru znan predvsem kot dirigent in pa kot avtor številnih glasbenih del. Večer, ki sta se ga udeležili tudi Balantičevi sestri ge. Tinka in Milka, je sklenila Jericijeva skladba v izvedbi komorne pevske skupine.

Upamo, da bodo nove skladbe našle zaslužen odmev pri izvajalcih in poslušalcih, saj so njihove izrazna bogatost, raznolikost in pestrost res vredne pazljivega poslušanja.

i.f.ž.

Nagrajevanje dijakov, ki so se udeležili natečaja Simon Gregorčič v Posoškem prostoru

Ob koncu lanskega šolskega leta sta Zveza slovenske katoliške prosvete in Zveza slovenskih kulturnih društev razpisali natečaj z naslovom *Simon Gregorčič v Posoškem prostoru* ob 150-letnici pesnikovega rojstva. Natečaj je bil namenjen dijakom nižje in višjih slovenskih šol na Goriškem. Udeležilo se ga je 33 dijakov, največ iz nižje šole Ivan Trinko in pedagoškega liceja Simon Gregorčič.

Prispevke različne vsebine in tehnike je pregledala posebna komisija likovnikov in profesorjev, ki je tudi opravila izbor prijavljenih del in priporočila nekaj del za objavo v časopisih, čeprav ni imel natečaj tekmovalnega značaja.

Nagrajevanje vseh udeležencev je bilo v ponedeljek, 6. februarja, v Kulturnem domu v Gorici. Po pozdravnih uvodnih besedah predsednikov Zveze slovenskih kulturnih društev Rudija Pavšiča in Zveze slovenske katoliške prosvete Damjana Paulina je o natečaju spregovorila prof. Marija Češut, ki je pohvalila pobudo, ker je segala na

področje študirajoče mladine, in dijake, ki so sodelovali in tako pokazali veliko ljubezen do pesnika in narodnega buditelja Simona Gregorčiča.

Ponedeljkova prireditev je uvedla letošnje proslave v Gorici ob Dnevu slovenske kulture.

Dva prispevka goriških dijakov

Dijaki med nagrajevanjem (foto Studio Reportage)

SSŠ - razgovor v odboru

Dokončni vpisi

Sindikata slovenske šole - tajništvo Gorica je na zadnji seji razpravljalo o šolski populaciji v prihodnjem šolskem letu in o možnostih uvedbe angleščine na Srednji šoli I. Trinko v Gorici.

Neuradna vest, da bodo letošnji predvpisi dokončni, se je uresničila. Rok za dokončni vpis v prve razrede šol vseh stopenj zapade **28. februarja**. Odbornikom je v tem trenutku na razpolago zelo malo podatkov, več pa je neuradnih informacij, ki dajejo neko podobo o šolski populaciji v prihodnjem šolskem letu.

Predsednik Sindikata prof. L. Devetak je nato seznanil prisotne z željami staršev goriških petošolcev, ki zahtevajo, da se na Srednji šoli v Gorici poleg nemščine uvede tudi angleščina.

Pobudo bo podprl tudi Sindikat, saj se mora šola prilagoditi zahtevam staršev in današnjega časa.

Sledila je živahna diskusija o dvojezičnosti v nekaterih šolskih aktih. Po mnenju Sindikata je dvojezičnost možna izjema in se je šolniki lahko poslužujemo, če je ta koristna za perspektivnejšo šolsko stvarnost in do tiste mere, ki si jo sami določimo, saj so naše šole državne s slovenskim učnim jezikom.

Prof. M. Vončina, sindikalni tajnik, je seznanil odbornike o predlogih goriškega šolskega skrbnika glede združevanja in osamosvojitve nekaterih slovenskih zavodov ter o odložitvi razpisa rednega natečaja za profesorje na slovenski nižji in višjih šolah.

SI

Teološki pastoralni tečaj

Šola krščanskega življenja

V četrtek, 16. februarja, se bodo pričela ob 20. uri v novi mali dvorani pri Katoliškem domu v Gorici predavanja Šole krščanskega življenja, ki jih prireja Štandreška dekanija in so namenjena vsem pastoralnim delavcem pa tudi vsem vernikom v naših župnijah. Naslov predavanj je: »Verujem« - razmišljanja na temo apostolske vere.

Predavanja bodo: v četrtek, 16. februarja; četrtek, 23. februarja; četrtek, 9. marca; četrtek, 23. marca; četrtek, 6. aprila; četrtek, 27. aprila.

Uvodno predavanje bo 16. februarja ob 20. uri. Predaval bo msgr. dr. Oskar Simčič na temo: Človek hrepeni po Bogu, Bog mu prihaja naproti.

12. revija Sovodenjska poje

V Kulturnem domu v Sovodnjah je bila v nedeljo, 29. januarja, 12. revija pevskih zborov Sovodenjska poje, ki jo od leta 1984 prireja domače kulturno društvo Sovodnje.

Letošnja revija ohranja tradicionalni pomen navezovanja prijateljskih vezi med pevske skupinami ter zbori, ki nastopajo kot gostje; poleg tega je uvedla v praznovanje pomembnih obletnic (50-letnice osvoboditve in 50-letnice Kulturnega društva Sovodnje), ki ju bo društvo letos primerno proslavilo z raznimi prireditvami. V duhu počastitve 50-letnice osvoboditve so nekateri zbori vključili v program tudi odporne pesmi.

V uvodnem delu programa je bil tudi poklon spominu vaškega pesnika Franja Rojca, ki je umrl meseca septembra lani. Predsednica KD Sovodnje Alenka Florenin je podala nekaj njegovih verzov; med drugim očitajoče pravijo: »Zakaj vas tako moti, da mati postala nam bi tudi naroda pravica? Zakaj do nas sovraštvo kipi iz vaš'ga lica?...«

Letos so se na odru zvrstili štiri zbori. Moški zbor Skala iz Gabrij je pod vodstvom Andreje Konjedic začel svoj program z narodno Tam za turškim gričem. Dekliška vokalna skupina Sovodenjska dekleta je nastopila s pesmijo Sončen dan Stanka Jericija

na besedilo vaškega pesnika Franja Rojca; skupino vodi Sonja Pelicon. Mešani pevski zbor Rupa-Peč, ki ga vodi Zdravko Klanjšček, je svoj nastop sklenil z narodno Zdravljico v Paničevi priredbi. Gost revije je bil ženski zbor Ivan Grbec iz Škednja pri Trstu, ki praznuje letos 15-letnico obstoja. Pod vodstvom Bože Hrvatič je najprej podal pesem odporne Smrti v Brdih, končal pa je s skladbo Jakoba Ježa Igraj kol' ce.

Napovedovalki Danja Bagon in Katja Ožbot sta se na začetku v imenu društva zahvalili občanom, ki so že in ki bodo še s prispevki nudili pomoč pri obnovi električne napeljave kulturnega doma.

Naj na koncu znova zapišem, kakor sem to naredil ob drugi reviji leta 1985: »Ne bi bilo napak, ko bi bila (revija) vsako leto posvečena kakemu kulturnemu dogodku ali našim pomembnim kulturnim ustvarjalcem.«

Remo Devetak

SKD HRAST - DOBERDOB vabi na skoraj pravo politično komedijo **Kandidiraj, le kandidiraj!** v izvedbi dramskega odseka PD Štandrež režija: E. Aberšek v soboto, 11. februarja, v župnijski dvorani v Doberdoubu ob 20.15.

Rojanski Marijin dom je ponovno oživel

V prejšnji številki Katoliškega glasa smo že objavili kratko vest o krstnem nastopu nove glasbene skupine »An die Musik«, ki se je odvijal v nedeljo, 29. januarja, v dvorani obnovljenega Marijinega doma v Rojanu. Skupina, ki jo sestavljajo pianist Štefan Bembi, čelist Vasja Legiša, harmonikaš Adam Selj in basist Giuliano Pelizon, je v prvem delu izvajala dela Schuberta, Shumanna, Mendelssohna-Bartholdyja ter tri Mozartove operne arije, drugi del pa posvetila ruskim skladateljem Zolotarevu, Glinki, Rimskem-Korsakovu in Rachmaninovu. Za konec so pred številnim občinstvom, ki je napolnilo dvorano, izvedli še Saint-Saënsovega »La-boda«.

Tržaška slovenska javnost se je tako seznanila z novo glasbeno skupino, ki je nastala prav v Marijinem domu v Rojanu, kjer ima sedež in kjer vadi. Že omenjeni člani skupine so sicer mladi, a že izoblikovani glasbeniki: vsi so se šolali na tržaški Glasbeni Matici, izpopolnjevali pa so se v raznih krajih v Italiji in po Evropi. To je pokazal koncert sam.

Bolj kot podati glasbeno kritiko, je tu potrebno predvsem poudariti

Pianist Štefan Bembi in čelist Vasja Legiša med koncertom (Foto Kroma)

dejstvo, da se v Rojanu slovensko kulturno življenje zopet prebuja. 29. januarja je bila dvorana Marijinega doma namreč polna, kar je razveseljivo. Že pred kratkim so se v obnovljenem Domu odvijale nekatere šolske prireditve in koncerti, tam pa ima svoj sedež tudi nekaj drugih stvarnosti, ki so tesno povezane s slovenskim življenjem v Rojanu: cerkveni pevski zbor, mladinski ansambel in skavtska skupina. Oživiljeno delovanje je izjemnega pomena v predmestju, ki ga je

Rafko Dolhar v knjigi »Nanaši koži« imenoval »grob slovenstva«.

O skupini »An die Musik« je treba povedati še, da ima v načrtu še druge koncerte s ciljem, da spodbudi zanimanje za glasbo in glasbeno življenje v našem prostoru. Tako bodo - vedno v rojanskem Marijinem domu - nastopili 4. marca ameriški pianist Thomas Paule, 25. marca pa Trio Luwigana, ki ga sestavljajo čelist Igor Škerjanec, klarinetist Darko Brlek in pianist Vladimir Mlinarič. nl

Gorska kolonija v Comegliansu

Prizor iz lanske kolonije v Comegliansu

Bralci Katoliškega glasa ste že večkrat brali o delovanju gorske kolonije v Comegliansu v Karnijskih Alpah ob poti v Sappado, ki jo organizira Slovenska Vincencijeva konferenca. Hvaležni bi vam bili, če bi o njej obvestili tudi druge družine, ki imajo otroke, stare od 5. do 16. leta.

Kaj privlači otroke, da se leto za letom v julijski vročini radi vračajo v ta gorski kraj? Starši jih radi pošiljajo, ker se razgibajo in naučijo čistega gorskega zraku ter utrdijo svoje telo, tako da se potem celo leto dobro počutijo.

Otroci pa radi prihajajo, ker se tu pod vodstvom mladih, a izkušenih voditeljev razigrajo in naskačejo v veseli družbi svojih vrstnikov. Zanimajo jih opazovanje narave, obisk bližnjih in daljnih gorskih krajev in lepote, šport in igranje na travnikih, na igriščih ali ob plitvi reki. Radi tekmujejo - zlasti večji - z igrami, med dvema ognjema, v odbojki ali pa zabijajo žogo. Tudi slabo vreme jim ne jemlje dobre volje. V tem primeru tekmujejo in se igrajo v prostorni, dobro opremljeni telovadnici ali pa rišejo in se igrajo z

namiznimi igrami v jedelnici in drugih prostorih. Večkrat si v občinski kinodvorani ogledujejo primerne risanke in filme. Zelo radi prepevajo in razveseljujejo starše, ko pridejo na obisk, tudi s skeči in šaljivimi prizorčki.

Skratka: otrokom se tu zdi tako lepo, da po 20 dneh bivanja kar ne verjamejo, da morajo zapustiti zelene iglaste gozdove, visoke gore in šumeče reke, zlasti pa prijetno družbo prijateljev. Med te pa ne prištevajo samo vrstnikov, ampak tudi vzgojitelje, ki jih vodijo pri igrah, sprehodih in izletih, a jih tudi navajajo k skupnemu življenju, v katerem se moraš včasih odpovedati svojim željam v korist skupnosti; nudijo jim možnost, da preko opazovanja narave spoznajo tudi verske resnice. Vsaj nekaj časa je med njimi tudi slovenski duhovnik, ki ne samo mašuje, spoveduje in obhaja, ampak je tudi na razpolago za prijateljski razgovor o problemih doraščajoče mladine.

Upajmo, da se bo za to kolonijo odločilo tudi mnogo novih mladih ljubiteljev gora!

Za tržaško občino je vpisovanje

samo do 4. marca. Vpisne pole dobijo na šolskih ravnateljstvih, izpolnjene pa morajo izročiti pred 4. marcem šolski zdravniški asistentki. V drugih občinah naj se čim prej obrnejo direktno na občinsko zdravniško asistentko. Pojasnila: za Trst tel. 43194 in 366970, za Goriško 530924.

N.M.

Bazovica

V nedeljo, 29. januarja, je vaška skupnost doživela lep popoldan v kinodvorani, kjer se je odvijal koncert godbe »Viktor Parma« iz Trebč pod vodstvom kapelnika Leandra Pegana, ravnatelja glasbene šole v Sežani. Oder je bil premajhen, da bi lahko pa njem stali vsi godci brez težav (bilo jih je trideset); bili so stisnjeni. Godba je izvedela vrsto skladb, ki veljajo za mednarodne uspešnice; za to je prejela zaslužen aplavz. Razveseljivo je, da med godci prevladujejo mladi in da se le-ti žrtvujejo za kulturno delovanje, ki terja od njih precej ur v tednu. V kratkem bo trebenska godba nastopila v Celovcu.

Napad na Sama Pahorja

V soboto, 4. t.m., je v tržaškem mestnem avtobusu prof. Samo Pahor doživel besedni in fizični napad, zaradi katerega se je moral zdraviti 5 dni (tako iz prognoze). Napadalec je 39-letni Armando Grego, ki je znan po tem, da je pred časom grozil, da se bo vrgel s streke gledališča Verdi, če ne bo dobil dela.

Dejanje je med drugim obsodila tudi tržaška Slovenska skupnost, ki v svojem tiskovnem sporočilu poleg drugega pravi tudi to, da »zelo ostro soočanje glede perečih in nerešenih problemov, ki se nanašajo na tukaj živeče prebivalstvo in ki jih nacionalistična desnica demagoško zlorablja, se mora nujno vrniti v meje dialoga in spoštovanja človeka ter njegovega dostojanstva, saj vemo, kam nas lahko vse skupaj pripelje.«

SSk za enoten nastop na volitvah

Dne 1. februarja se je sestel tržaški pokrajinski izvršni svet Slovenske skupnosti, da bi obravnaval trenutni politični položaj.

Izvršni svet se je najprej seznanil s poročili o pripravah na bodoče upravne volitve v treh občinah. SSk je mnenja, da bi morali Slovenci, kolikor je to mogoče in sprejeto, nastopati kar se da enotno, v spoštovanju pluralizma, ki ga naša skupnost pozna že dolga leta. Še posebej bi bilo pozitivno, če bi sodelovale tiste komponente, ki v svojih vrstah štejejo dobro pripravljene politike, so pa morda danes v posebnem položaju zaradi korenitih sprememb na političnem prizorišču. SSk je odprta za te prispevke in jih vabi k skupnemu nastopu. Krajevne sekcije so začele z oblikovanjem programov, ki bi obravnavali problematiko, ki je danes na krajevnih ravneh občutena in včasih pereča. Za sestavo kandidatnih list se bo SSk obrnila na vse osebe, ki jih zanima in skrbi naš trenutni položaj in ki so občutljive za narodnostne vrednote ter za ohranitev in ovrednotenje krajevnih značilnosti v novih časih.

Izvršni svet SSk se je nadalje seznanil s poročilom tržaških občinskih svetovalecev Berdona in Močnika, ki sta sporočila, da je problem dvojezičnih tabel na vhodih v slovenske vasi na tem, da se reši, saj je tudi župan Illy na nedavnem

srečanju v Križu to formalno obljubil. S postopnim reševanjem problema sta tudi opozorila v neformalnem pogovoru kolego SKP Veniera, ki ju je o tem spraševal; zato je poteza rajonske svetovalke te stranke na vzhodnem Krasu sicer malo pozna, čeprav umestna, ker opozarja na aktualni problem. SSk se je od vsega začetka zavzemala za dvojezične napise v slovenskih zaselkih in že več mesecev temu sledita omenjena svetovalca. Zato ni tudi SSk s tem v zvezi zavzela v javnosti trdih stališč, kar pa bo nemudoma storila, če obljube ne bodo spoštovane.

Nazadnje je izvršni svet SSk zaskrbljenostjo prejel novico, da se večinska koalicija na tržaški občini ni držala že podpisane obveze, da bi bil podpredsednik občinskega sveta slovenske narodnosti. Le skupina Zaveznitva za Trst je držala obljubo, medtem ko se je ena večinska stranka razcepila, druga pa podprla kandidata Liste za Trst, ki se je v občinskem svetu proglasil za naslednika iredentističnega deda. Zaskrbljujoče je, da sta obe naslednici politične sile, ki se je vedno proglasala za zaščito in prisotnost Slovencev, enotno popustili slovensko kandidaturu in podprli pripadnika Slovincem nasprotnega bloka. To stališče je zavzel svetovalec Močnik v svojem posegu na seji občinskega sveta.

Kolonija v Dragi

Kolonija v Dragi zopet vabi...

V prvih dneh meseca julija bo tudi letos Slovensko karitativno društvo (SLOKAD) organiziralo počitniško kolonijo v Dragi za otroke od 5. do 16. leta starosti. Stavba v Dragi bo letos sprejela svoje goste v pravi praznični obleki, saj je društvo poskrbelo za večja obnovitvena dela bodisi zato, ker to narekujejo razni varnostni predpisi, bodisi zato, da bi s svojim novim videzom ustvarila

otrokom čim boljše počutje. Za varstvo in animacijo bo kot vsako leto skrbelo usposobljeno osebje.

Vpisovanje je že začelo. Starši lahko prijavijo svoje otroke v šolah kot tudi v raznih okoliških občinskih ambulanzah. V tržaški občini je čas do prvih dni marca. V drugih občinah pa je več časa na razpolago. Za podrobne informacije se starši lahko obrnejo na telefonsko številko 040/226117.

Dario Rinaldi odšel v pokoj

Z novim letom je šef tiskovnega urada pri deželni odboru Furlanije-Juljske krajine Dario Rinaldi odšel v pokoj. Omenjeni urad je vodil od nastanka dežele pred 30 leti, razen v razdobju od leta 1976 do 1993, ko je bil deželni svetovalec oziroma odbornik. Političnemu delovanju se je posvetil že v mladih letih in bil v vsem tem času med najvidnejšimi demokristjanskimi

politiki morotejske struje na Tržaškem.

(mab)

Pohod za življenje in mir

V nedeljo, 5.t.m., se je več sto ljudi udeležilo že tradicionalnega Pohoda za življenje in mir po tržaških ulicah, ki ga je v okviru Dneva za življenje priredila Katoliška akcija za otroke. Pohod se je končal v cerkvi sv. Marije Velike z molitvenim srečanjem za življenje in mir, ki ga je vodil škof Bellomi.

